

UNIVERSITEIT
GENT

ICALT FEEDBACKMETHODIEK

ICALT DIMENSIES EN GEDRAGINGEN

INHOUDSOPGAVE

1	ICALT FEEDBACKMETHODIEK.....	3
1.1	DIMENSIE 1 – VEILIG EN STIMULEREND LEERKLIMAAT.....	4
1.2	DIMENSIE 2 – EFFICIËNT KLASMANAGEMENT.....	5
1.3	DIMENSIE 3 – DUIDELIJKE EN GESTRUCTUREERDE INSTRUCTIE.....	6
1.4	DIMENSIE 4 – INTENSIEVE EN ACTIVERENDE LES.....	8
1.5	DIMENSIE 5 – AFSTEMMEN OP VERSCHILLEN.....	10
1.6	DIMENSIE 6 – LEERSTRATEGIEËN AANLEREN.....	12

1 ICALT FEEDBACKMETHODIEK

In Vitale Teach reflecteer je over je eigen lesgeefpraktijk op basis van vaste criteria voor effectief lesgeven. Het is belangrijk om vooraf goed door te lezen welke criteria dit zijn. Zo weet je waar je op moet letten bij het toevoegen van annotaties in de video tijdens je zelfreflectie of wanneer je feedback geeft aan medestudenten of collega's.

We baseren ons op de criteria uit het [ICALT model, ontwikkeld door de Rijksuniversiteit Groningen](#). **ICALT** (International Comparative Analysis of Learning and Teaching) is een wetenschappelijk onderbouwd instrument waarmee inzicht kan verkregen worden in de pedagogische en didactische vaardigheden van de leraar. Het instrument bespreekt verschillende dimensies van effectief leraargedrag. Elke dimensies bestaat uit enkele concrete gedragingen. In Vitale Teach nemen we 6 dimensies en 32 gedragingen uit het ICALT model op, ontdek op deze pagina welke dit zijn.

Bekijk je de ICALT dimensies en gedragingen liever in één oogopslag? [Download hier de ICALT-infographic](#) en/of bekijk hier het originele [ICALT lesobservatieformulier voor het evalueren van het pedagogisch didactisch handelen van leraren](#).

Wanneer je een annotatie toevoegt in een video, zal je moeten aangeven welke dimensie en gedraging je laat zien op dit moment in de video. Op deze manier leer je gericht kijken naar en reflecteren over je eigen lesgeven. Hoe vaker je annotaties toevoegt, hoe meer je vertrouwd zal worden met de dimensies en gedragingen van ICALT. Even vergeten waar een gedraging voor staat? Je kan steeds een korte toelichting nalezen door op het 'informatie-icoontje' te klikken naast de gedragingen in het annotatiescherm.

The screenshot shows a digital form for video annotations. At the top, there is a 'START TIJD' (Start Time) field with a calendar icon and the value '00:07'. Below this is a question 'HOE TEVREDEN BEN JE OVER DIT MOMENT?' (How satisfied are you with this moment?) with radio buttons for ratings 1, 2, 3, and 4; rating 3 is selected. The 'ICALT DIMENSIE' (ICALT Dimension) field contains the text 'Intensieve en activerende les'. Below this is the 'ICALT GEDRAGING' (ICALT Behavior) section, which lists several behaviors with radio buttons and information icons (i). The selected behavior is 'De leraar hanteert werkvormen die leerlingen activeren'. A tooltip box is open over this selected behavior, containing the text: 'Je leert leerlingen om bronnen te raadplegen en leert hun oplossings- en zoekstrategieën aan. Je geeft aanwijzingen voor de oplossing en/of biedt checklist voor het oplossen van problemen aan.' At the bottom, there is an 'ANNOTATIE' (Annotation) text area with a character limit of 'Maximaal 1500 tekens' (Maximum 1500 characters).

1.1 Dimensie 1 – Veilig en stimulerend leerklimaat

Belangrijk voor het leren van leerlingen is dat er een veilig en stimulerend leerklimaat aanwezig is in de klas. Dit betekent dat leerlingen een veilige omgeving hebben waarin ze gestimuleerd worden initiatief te nemen en te onderzoeken. Centraal staat hierbij het belang van respectvolle relaties en vertrouwen tussen leerlingen en leraar.

Binnen de dimensie 'veilig en stimulerend leerklimaat' vinden we volgende concrete gedragingen terug. Vind je deze elementen terug in jouw video, dan scoor je reeds sterk op deze dimensie. Vind je deze elementen minder vaak terug in jouw video, dan kan je hier nog wat hulp bij gebruiken.

Gedraging 1: De leraar toont respect voor leerlingen in gedrag en taalgebruik

Een videofragment dat over respect voor leerlingen handelt, toont een beeld waarin de leraar leerlingen laat uitspreken, luistert naar hen en/of geen rolbevestigende opmerkingen maakt. Ken de grenzen van je leerlingen en probeer spanningen te vermijden. Respect uit zich eveneens in het afstemmen van verwachtingen. Stem dus regelmatig af met je leerlingen over wat zij uit de les hopen te halen en wat jij hen wil bijbrengen.

Gedraging 2: De leraar zorgt voor een ontspannen sfeer

Hier staat het gebruiken en stimuleren van humor en positiviteit centraal. Een leraar die hier aandacht aan geeft, zal warmte en empathie uitstralen naar elke leerling, waarbij fouten in de klas zeker toegelaten zijn. Focus op de goede gebeurtenissen tijdens een les, maak eens een grapje of houd de sfeer luchtig en vertrouwd.

Gedraging 3: De leraar ondersteunt het zelfvertrouwen van leerlingen

Bespreek je een moment in je video dat handelt over het ondersteunen van zelfvertrouwen bij leerlingen, dan kan dat bijvoorbeeld een moment zijn waar een bijdrage van een leerling geprezen wordt of waarbij een leerling een complimentje over zijn/haar werk krijgt. Opmerkingen en vragen vanuit de klas kunnen rekenen op positieve terugkoppeling door jou als leraar.

Gedraging 4: De leraar zorgt voor wederzijds respect

Onderlinge solidariteit en het rekening houden met (culturele) verschillen en eigenheden van leerlingen is bij wederzijds respect heel belangrijk. Je komt bijvoorbeeld tussen wanneer er om een leerling wordt gelachen en zorgt ervoor dat leerlingen naar elkaar luisteren. Ook bevorder je dat leerlingen activiteiten als een groepsgebeurtenis ervaren.

1.2 Dimensie 2 – Efficiënt klasmanagement

Een efficiënte organisatie van je les, ook wel bekend als een goed klasmanagement, is van groot belang in de klas. Denk aan het aanwezig zijn van duidelijke procedures, routines en regels rond waar en hoe het leren plaatsvindt. Dit zorgt ervoor dat leerlingen weten wat ze kunnen verwachten. Ook het indelen van de les in lesfasen, met de nodige voorbereiding, kan hiertoe bijdragen.

Binnen de dimensie 'efficiënte lesorganisatie' vinden we volgende concrete gedragingen terug. Vind je deze elementen terug in jouw video, dan scoor je reeds sterk op deze dimensie. Vind je deze elementen minder vaak terug in jouw video, dan kan je hier nog wat hulp bij gebruiken.

Gedraging 1: De leraar zorgt voor een ordelijk verloop van de les

Het leren van leerlingen verloopt vlotter wanneer de les ordelijke verloopt. Zorg ervoor dat iedereen tot het einde van de les bij de leeractiviteiten betrokken is en dat elke leerling weet wat te doen als het werk klaar is. Houd afspraken en regels goed in het oog, zorg ervoor dat iedereen ordelijk de klas in- en uitgaat en grijp gepast in bij een ordeverstoring.

Gedraging 2: De leraar gaat tijdens de verwerking na of leerlingen de opdrachten op een juiste manier uitvoeren.

Het is cruciaal om te controleren of de leerlingen begrijpen wat ze moeten doen. Geef tijdig en tussendoor feedback en heb ook aandacht voor het sociaal functioneren van de leerling tijdens het uitvoeren van een taak. Vraag liever niet aan je leerlingen om een opdracht te doen terwijl je als leraar achter je lessenaar afwacht tot ze klaar zijn. Loop rond en geef sturende of begeleidende vragen. Merk je een foutje op bij een leerling, zie dit dan als een leermoment en stel een bijvraag zoals 'wat hadden we nu ook alweer gezien over...?'.

Gedraging 3: De leraar zorgt voor een doelmatig klasmanagement

Lesmaterialen liggen klaar en zijn afgestemd op het niveau en de ontwikkeling van de leerlingen. Je zorgt ervoor dat de leerlingen weten welke materialen ze wanneer kunnen gebruiken in jouw les en zorgt ervoor dat deze steeds toegankelijk zijn.

Gedraging 4: De leraar gebruikt de leertijd efficiënt

Let erop dat je de les op tijd laat beginnen en dat je leerlingen niet laat wachten. Je zorgt ervoor dat er geen 'dode' momenten zijn in jouw les en dat er geen tijd verloren gaat aan het begin, tijdens of aan het einde van de les.

1.3 Dimensie 3 – Duidelijke en gestructureerde instructie

Duidelijke en gestructureerde instructie stimuleert de activatie van voorkennis, het verbreden van kritisch denken en staat toe het begrip van de inhoud te vergroten. Centraal staat het belang van een rode draad doorheen de lessen. Denk aan schema's of eenvoudige schetsen, die een kapstok kunnen vormen voor de leerlingen om nieuwe kennis aan op te hangen.

Binnen de dimensie 'duidelijke en gestructureerde instructie' vinden we volgende concrete gedragingen terug. Vind je deze elementen terug in jouw video, dan scoor je sterk op deze dimensie. Vind je deze elementen minder vaak terug in jouw video, dan kan je hier nog wat hulp bij gebruiken.

Gedraging 1: De leraar geeft duidelijke instructie van de leerstof

Hier gaat het erom dat de leraar de voorkennis van de leerlingen activeert en duidelijk te begrijpen vragen stelt. Denk bijvoorbeeld aan de bekende quote van David Ausubel (1968): 'de belangrijkste factor die het leren beïnvloedt, is wat de leerling al weet'. Door je les te starten of te doordringen met vragen waar de leerlingen al kennis over hebben, creëer je een veilige ruimte en voelen de leerlingen zich betrokken bij de les. Hun motivatie zal een boost krijgen en leerstof die volgt zal beter begrepen worden. Geef je instructie en uitleg vorm in opeenvolgende stappen en vat de leerstof tussentijds regelmatig samen. Gebruik ook hier schema's om je verhaal eenvoudig en gestructureerd weer te geven.

Gedraging 2: De leraar geeft feedback aan de leerlingen

Feedback is voor leerlingen net zo belangrijk als voor de lerende leerkracht zelf. Voorzie dus niet alleen een helder antwoord op vragen maar leg ook uit waarom een antwoord juist of fout is. De manier waarop leerlingen tot hun antwoord komen is eveneens een element waar je als leerkracht feedback op kan geven. Zorg ervoor dat leerlingen aan de slag kunnen met de feedback om het een volgende keer beter te doen (feed-up, feedback en feed forward!).

Gedraging 3: De leraar betreft alle leerlingen bij de les

Stel vragen die aanzetten tot denken en wacht na een vraag voldoende lang om de leerlingen de tijd te geven om na te denken. Ook zij die niet hun hand opsteken, mogen aan de beurt komen. Het actief deelnemen van leerlingen is essentieel. Stel bijvoorbeeld een vraag aan de klas en laat leerlingen antwoorden door een aantal vingers of een groen/rood kaartje op te steken. Zo worden alle leerlingen gestimuleerd om na te denken en op zoek te gaan naar het juiste antwoord, ook de leerlingen die wat terughoudender of verlegen zijn.

Gedraging 4: De leraar gaat tijdens de instructie na of de leerlingen de leerstof hebben begrepen

Door als leraar vragen de stellen die leerlingen doen nadenken, kan regelmatig gecontroleerd worden of iedereen begrijpt waar de les over gaat. Ga er niet van uit dat alle begrippen die je in een les behandelt gekend zijn en pas jouw woordenschat aan die van jouw leerlingen aan.

Vraag jouw leerlingen bijvoorbeeld eens om de opdracht of leerstof in eigen woorden uit te leggen. Zo zal je meteen zien of jouw instructie duidelijk was.

Gedraging 5: De leraar bevordert dat leerlingen hun best doen

Om leerlingen aan te zetten om hun best te doen, is het belangrijk positieve verwachtingen te uiten naar hen toe over wat zij gaan doen. Je maakt duidelijk dat iedereen hun best moet doen en prijst dan ook de leerlingen die duidelijk inzet tonen in de les. Leerlingen die hier moeite mee hebben stimuleer je, je gaat na waar de moeilijkheden liggen en zoekt samen naar oplossingen.

Gedraging 6: De leraar geeft goed gestructureerd les

Je bouwt je les logisch op: van eenvoudig naar complex, met duidelijke onderdelen en duidelijke overgangen. Er is een goede afwisseling tussen instructie, begeleid oefenen, verwerking,... Deel je les op in verschillende fasen. Een goede lesvoorbereiding zal voor zorgen dat je de structuur van de les goed beheerst. Ook hier kunnen schema's die de inhoud en het verloop van de les duidelijk maken of een kapstok waaraan de leerstof opgehangen wordt een ideaal hulpmiddel zijn.

Gedraging 7: De leraar geeft duidelijke uitleg van het gebruik van didactische hulpmiddelen

Hier wordt het belang van een goede samenhang tussen lesdoelen en opdrachten duidelijk. Bespreek dit bij aanvang van de les en zorg ervoor dat elke leerling weet wat hij of zij tijdens de les zal leren en op welke manier dit zal gebeuren. Benoem welke materialen en hulpmiddelen gebruikt kunnen worden. Leg uit waarom een bepaald hulpmiddel het beste aansluit bij de opdracht en wat eventuele voor- en nadelen van alternatieve hulpmiddelen zijn. Zorg ook voor voldoende afwisseling en keuze opties in je didactische hulpmiddelen, zodat elke leerling de kans krijgt iets te doen wat binnen de comfortzone ligt.

1.4 Dimensie 4 – Intensieve en activerende les

Het gebruik van activerende lesvormen bevordert het leren. Hierbij wordt interactie tussen leerlingen en de leraar gestimuleerd, alsook tussen leerlingen onderling, wat op zijn beurt de leerlingen aanzet tot toepassing en analyse van de leerstof. Wat leerlingen actief verwerken, zal leiden tot een diepgaander begrip. In de klas wordt daarom best ingezet op opdrachten, toepassingen en concrete voorbeelden die de leerlingen aanspreken.

Binnen de dimensie 'intensieve en activerende les' vinden we volgende concrete gedragingen terug. Vind je deze elementen terug in jouw video, dan scoor je sterk op deze dimensie. Vind je deze elementen minder vaak terug in jouw video, dan kan je hier nog wat hulp bij gebruiken.

Gedraging 1: De leraar hanteert werkvormen die leerlingen activeren

Actieve leerlingen zijn meer betrokken bij het lesonderwerp. Hanteer als leraar dan ook vooral activerende werkvormen. Stel ook veel vragen tijdens je lesgeven en gebruik een variëteit aan opdrachten en instructiestrategieën. Probeer om niet eindeloos zelf aan het woord te zijn. Laat leerlingen elkaar zaken uitleggen of maak ruimte voor een samenvattende mindmap of zelftoets. Begeleid en ondersteun leerlingen hierin.

Gedraging 2: De leraar stimuleert het zelfvertrouwen van zwakke leerlingen

Het stimuleren van het zelfvertrouwen van leerlingen die het wat moeilijker hebben, kan hen helpen een sprong vooruit te maken. Beantwoord hun vragen op een bemoedigende en positieve manier, bekrachtig hun inzet en ondersteun hen waar nodig.

Gedraging 3: De leraar stimuleert leerlingen om over oplossingen na te denken

Stimuleer je leerlingen om verschillende bronnen te raadplegen. Leer leerlingen oplossings- en opzoeksstrategieën aan en laat hen zelf actief aan de slag gaan met leermateriaal.

Gedraging 4: De leraar stelt vragen die leerlingen tot denken aanzetten

Deze gedraging kan heel wat omvatten. Cruciaal is dat je de leerlingen aanmoedigt om vragen te stellen en leerstof in de eigen woorden uit te leggen, aan jou, aan zichzelf en/of aan anderen. Stel kritische vragen en vraag door. Geef leerlingen voldoende tijd om een vraag te beantwoorden en ga regelmatig na of de leerlingen begrijpen waar de les over gaat.

Gedraging 5: De leraar laat leerlingen hardop denken

Neem in je les ook even de tijd om de leerlingen oplossingen te laten verbaliseren en geef hen de gelegenheid om hardop over oplossingen na te denken. Laat leerlingen bijvoorbeeld een concept of een oplossingsmethode uitleggen aan elkaar of maak ruimte voor een klasdiscussie. Onder het motto 'discussiëren moet je leren', kan je dit proces ondersteunen door zelf uitspraken te gebruiken die aanzetten tot het nadenken over de leerstof, zoals 'ik ben het wel/niet eens met je omdat...', of 'ik wil jouw punt graag aanvullen met...'.

Gedraging 6: De leraar zorgt voor interactieve instructie

Door in interactie te gaan met je leerlingen, of leerlingen te stimuleren in interactie te gaan met elkaar, laat je leerlingen doordenken over het onderwerp. Zorg ervoor dat je niet enkel zelf aan het woord bent tijdens instructiemomenten. Betrek de leerlingen, activeer voorkennis, gebruik hulpmiddelen.

Gedraging 7: De leraar verduidelijkt bij aanvang van de les de lesdoelen

Start je les met het verduidelijken van de lesdoelen: wat zullen je leerlingen op het einde van deze les kennen en kunnen. Leg uit wat het doel van een opdracht is en wat de leerlingen ervan zullen leren.

1.5 Dimensie 5 – Afstemmen op verschillen

Differentiatie in instructie is essentieel in de klas. Hierbij wordt instructie aangepast aan de leernoden van de leerlingen. Of met andere woorden: leerlingen die het moeilijker hebben worden geholpen, gemiddelde leerlingen geassisteerd en sterkere leerlingen gestimuleerd. Ook is het van belang steeds aandachtig te zijn of iedereen kan volgen en de leerstof begrijpt. Dat begint met differentiatie in instructie, maar het is net zo belangrijk om op het einde van je les(sen) na te gaan of alle leerlingen de leerstof begrepen en verwerkt hebben. Gebruik hiervoor diverse didactische hulpmiddelen en/of evaluatievormen.

Binnen de dimensie 'afstemmen op verschillen' vinden we volgende concrete gedragingen terug. Vind je deze elementen terug in jouw video, dan scoor je reeds sterk op deze dimensie. Vind je deze elementen minder vaak terug in jouw video, dan kan je hier nog wat hulp bij gebruiken.

Gedraging 1: De leraar gaat na of de lesdoelen worden bereikt

Ga na of de doelen van je les bereikt zijn. Maak voordat je aan een nieuwe lesfase start én na het afronden van een lesfase tijd om te achterhalen of al je leerlingen de leerstof begrepen hebben. Koppel hierbij terug naar de lesdoelen die je besproken hebt bij aanvang van de les en/of de kapstok of het schema dat je gebruikt om je leerstof aan op te hangen.

Gedraging 2: De leraar biedt zwakke leerlingen extra leer- en instructietijd

Op differentiatie wordt steeds meer gehamerd in het onderwijs. Geef leerlingen die het moeilijker hebben bijvoorbeeld extra leertijd of extra instructie. Voorzie extra en/of aangepaste opdrachten of instructie als een leerling meer oefening of uitleg nodig heeft. Je kan dit ook omvatten als een 'voor'- of 'na' instructietijd.

Gedraging 3: De leraar stemt de instructie af op relevante verschillen tussen leerlingen

Focus niet enkel op de middenmoot, de 'gemiddelde leerling' bestaat niet. Voorzie aanvullende instructie voorzien voor bepaalde groepjes leerlingen of individuele leerlingen en zet zij die minder instructie nodig hebben alvast aan het werk. Zorg ervoor dat je je klas kent en kan inschatten in hoeverre je zelfstandigheid van leerlingen kan verwachten. Pas je rol als leraar aan volgende de noden van je leerling. Neem een monitorende rol op wanneer je leerling zelfstandig aan het werk is. Neem een ondersteunende rol op wanneer je samen met een leerling aan de slag gaat. Neem een sturende rol op wanneer je een leerling nauwer gaat begeleiden tijdens de instructie.

Gedraging 4: De leraar stemt de verwerking van de leerstof af op relevante verschillen tussen leerlingen

Sommige leerlingen kunnen baat hebben bij het gebruik van extra hulpmaterialen. Denk aan variatie in de omvang van opdrachten en de beschikbare tijd.

1.6 Dimensie 6 – Leerstrategieën aanleren

Zorg ervoor dat leerlingen inzicht krijgen in verschillende leerstrategieën. Dit zal hun metacognitieve vaardigheden en zelfgeruleerd leren stimuleren. Het geleerde materiaal zal hierdoor gemakkelijker gesynthetiseerd en geëvalueerd worden door de leerlingen.

Binnen de dimensie 'leerstrategieën aanleren' vinden we volgende concrete gedragingen terug. Vind je deze elementen terug in jouw video, dan scoor je reeds sterk op deze dimensie. Vind je deze elementen minder vaak terug in jouw video, dan kan je hier nog wat hulp bij gebruiken.

Gedraging 1: De leraar leert leerlingen hoe zij complexe problemen kunnen vereenvoudigen

Het is belangrijk complexe problemen te helpen vereenvoudigen. Leer de leerlingen om complexe problemen terug te brengen naar eenvoudige problemen. Ga zelf luidop door een complexe oefening om te leren aan jouw leerlingen hoe ze tot een oplossing komen, bespreek stap voor stap hoe je een complex probleem ontleed en hoe je tot de oplossing komt. Laat leerlingen meedenken.

Gedraging 2: De leraar stimuleert het gebruik van controle-activiteiten

Stimuleer het gebruik van alternatieve oplossingen om een antwoord of oplossing te controleren. Laat leerlingen oplossingen relateren aan de context van het probleem. Neem bijvoorbeeld even de tijd om anticiperend te lezen. Stimuleer leerlingen om zelf het overzicht behouden, waar zijn ze mee bezig op dit moment tijdens de les? Stel niet alleen een einddoel voorop tijdens een (groeps)opdracht, maar stel ook tussentijdse doelen zodat leerlingen leren plannen en regelmatig kunnen controleren waar ze mee bezig zijn.

Gedraging 3: De leraar leert leerlingen oplossingen te checken

Je kan leerlingen een oplossing laten voorspellen of schatten. Leer leerlingen om uitkomsten te relateren aan hun praktische context en/of laat hen zelf toetsvragen opstellen, mét verbeterleutel. Leer leerlingen waar ze de antwoorden op hun oplossingen kunnen nagaan of laat hen onderling antwoorden controleren en/of verbeteren.

Gedraging 4: De leraar bevordert het toepassen van het geleerde

Even terugkoppelen naar andere lessen of leergebieden kan heel bevorderend zijn voor het leervermogen van leerlingen. Zo kan je hen vertellen hoe ze oplossingen in andere situaties kunnen gebruiken, of je kan het hen een oplossing zelf laten toepassen in de praktijk of in een opdracht met een totaal andere context. Het kan leerlingen enorm prikkelen wanneer ze eerder opgedane kennis moeten gebruiken om tot de oplossing te komen in een nieuwe context.

Gedraging 5: De leraar moedigt het kritisch denken van leerlingen aan

Vraag naar de mening van leerlingen. Laat hen eigen voorbeelden geven en vraag hen na te denken over een gegeven oplossing of antwoord. Een klasdiscussie kan hier erg interessant zijn. Laat de leerlingen hun gedachten verbaliseren en aftoetsen aan elkaar. Je kan het kritisch denken van leerlingen stimuleren door voorbeelden te geven van kritische noten op jouw leerstof, durf jezelf in vraag stellen. Maak een kleine fout en verbeter jezelf. Maak ruimte voor verschillende meningen of laat experts uit het veld met genuanceerde en uiteenlopende meningen aan bod komen tijdens de les.

Gedraging 6: De leraar vraagt leerlingen na te denken over strategieën bij de aanpak

Vraag leerlingen om de stappen van een gebruikte strategie toe te lichten, vraagt wat voor- en nadelen van deze strategie zijn. Je kan hier ook zelf input voorzien.